

แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม

แพรวภัทร ยอดแก้ว

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
praepattra@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทยและสังเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม

ผลการศึกษาพบว่า

1. แนวคิด “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” เป็นแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยบนพื้นฐานของเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มคุณค่า สร้างมูลค่า ส่งเสริมความสามารถให้สินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนของไทยที่มีศักยภาพในการแข่งขันอยู่แล้วมาสร้างสรรค์ให้เกิดความแตกต่างในผลิตภัณฑ์ทำให้มีความโดดเด่นและเป็นที่ต้องการของตลาดโลกมากยิ่งขึ้น เศรษฐกิจสร้างสรรค์ช่วยสร้างงาน สร้างรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตให้ประชาชนในประเทศ เศรษฐกิจสร้างสรรค์เน้นการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืนทั้งในด้านความหลากหลายของวัฒนธรรมและมรดกวัฒนธรรมทางภูมิปัญญา ได้แก่ การแพทย์พื้นบ้านไทยและงานช่างฝีมือดั้งเดิมทางด้านผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้าที่สามารถนำมาต่อยอดในเชิงความสร้างสรรค์ได้ 2. การนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม ดำเนินการการถ่ายทอดแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้กับคนในชุมชนลาวครั้งที่มีอัตลักษณ์เป็นของตนเองส่งผลให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ สร้างงาน สร้างรายได้สู่ชุมชน

2. การนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งจังหวัดนครปฐม โดยการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้กับผู้ผลิตสินค้าในชุมชนลาวครั้ง ผู้ผลิตได้พัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ได้แก่ 1. ผลิตภัณฑ์เสริมสร้างสุขภาพ 2. ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือสีธรรมชาติ 3. ผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจก ผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนทำให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้สู่ชุมชน

คำสำคัญ: เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง

Creative economy concept and creative product development of Lao Khrang ethnic group in Nakhon Pathom Province

Praepat Yodkaew

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhonpathom Rajabhat University

praepattra@gmail.com

Abstract

This article aims to study the concept of creative economy in Thailand and to synthesize the concept of creative economy and creative product development of Lao Khrang ethnic group in Nakhon Pathom Province.

The results of the study found that

1. The concept of “Creative Economy” is a concept that drives the Thai economy on the basis of local cultural identity, focusing on adding value, creating value, promoting the ability to create products and products from Thai communities that have potential to compete. The difference in products makes them stand out and become even more demanding in the global market. The creative economy creates jobs, generates income and improves the quality of life for people in the country. The creative economy focuses on balanced and sustainable development in terms of cultural diversity and cultural heritage, such as Thai traditional medicine and traditional handicrafts in fabrics and fabric products that can be developed in a creative way.

2. Applying the concept of creative economy as a basis for the development of creative products of the Lao Khrang ethnic group, Nakhon Pathom province by transferring knowledge and technology about the creative economy concept to product manufacturers in the Lao Khrang community. The manufacturer has developed creative products into new products, namely: 1. Health enhancing products. 2. Natural color hand-woven fabric products 3. Teen Jok woven fabric products. All 3 products are accepted by people in the community resulting in creating jobs and generating income for the community.

Keywords: creative economy, creative products, Lao Khrang ethnic group

บทนำ

การรวมกลุ่มเศรษฐกิจโลกในอนาคต มีแนวโน้มการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคมากขึ้น ส่งผลต่อเศรษฐกิจในเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รัฐบาลไทยจึงได้ปรับนโยบายและกลยุทธ์ทางเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มคุณค่า สร้างมูลค่า และส่งเสริมความสามารถให้สินค้าและบริการของประเทศไทยที่มีศักยภาพในการแข่งขันอยู่แล้ว มาสร้างสรรคให้เกิดความแตกต่างเพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันแบบเดิม

ทำให้เศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สนับสนุนการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยพื้นฐานของความรู้ นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความโดดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของระบบเศรษฐกิจ จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้เติบโตขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาอย่างสมดุลและการพัฒนาอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานความหลากหลายของวัฒนธรรมและมรดกวัฒนธรรมทางภูมิปัญญาไทย ในด้านต่างๆ สามารถนำมาต่อยอดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ได้

การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทยถือได้ว่าเป็นการดำเนินการพัฒนาที่ต่อเนื่องและต่อยอดจากแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เนื่องกันมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 จนถึงฉบับที่ 13 จากการศึกษา (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวทันพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูง และคำนึงถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพรองรับนักท่องเที่ยวทั่วโลก กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 สนับสนุนให้ผู้ประกอบการและสตาร์ทอัพประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการพัฒนา และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยว ตลอดจนส่งเสริมการวิจัย พัฒนา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมในการส่งเสริมการบริการการตลาด และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว [1] แผนพัฒนาจึงเป็นการดำเนินการพัฒนาด้วยการเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม มีการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างจริงจังและมีบูรณาการ เพื่อให้เกิดผลทางปฏิบัติและสามารถปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เกิดจากคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ที่มีจุดหมายชัดเจนว่า ต้องการผลิตสินค้าหรือบริการประเภทใดเพื่อใคร โดยอาศัยความรู้ที่หลากหลายสาขาที่บุคคลนั้นสะสมมาจนเกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ใหม่ โดยความคิดสร้างสรรค์นี้ครอบคลุมทั้งเรื่องของงานศิลปะ วัฒนธรรม ดนตรี การออกแบบและนวัตกรรมการประดิษฐ์ต่างๆ เมื่อมีความคิดสร้างสรรค์ของคนหลายคน ต่างก็ผลิตสินค้าและบริการให้มากยิ่งขึ้น จึงก่อตัวเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการจ้างงาน การปรับกระบวนการผลิตตลาดของผู้บริโภค และตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่จะเพิ่มสูงขึ้นต่อไป [2] ความสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางประสาทสัมผัสที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็มีอารมณ์อีกหลายอย่างตามมา ทำให้ปลื้มเปรมใจยิ่งขึ้น ความสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่อธิบายได้แต่ให้คำจำกัดความไม่ได้ ความสร้างสรรค์แบบเดิมๆ ไม่ใช่พรสวรรค์ อันเป็นทักษะความชำนาญประเภทหนึ่ง โดยทั่วไปสามารถเรียนรู้และทำซ้ำได้ ความสร้างสรรค์ไม่ใช่สิ่งเดียวกับนวัตกรรม (Innovation) ความสร้างสรรค์เป็นเรื่องภายใน (Internal) ส่วนบุคคล (Personal) และเป็นอัตวิสัย (Subjective) [3] ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์จึงต้องผสมผสานกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของคนในชุมชนและต้องสอดคล้องกับสภาพวิถีการดำเนินชีวิตหรือวัฒนธรรมของคนในชุมชน จึงจะทำให้ชุมชนมีศักยภาพในการนำทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางเศรษฐกิจของชุมชนมาสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนเพิ่มมากขึ้นและใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ร่วมกันสูงสุด

มรดกวัฒนธรรมทางภูมิปัญญาหรือมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่สั่งสมมาในอดีตเป็นความรู้ ทักษะ สิ่งประดิษฐ์และพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งทำให้คนในชุมชนเกิดความภูมิใจ ก่อให้เกิดความเคารพต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อวิถีชีวิตชุมชนและสังคม ทำให้สังคมอยู่กันอย่างสมานฉันท์ สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ การสร้างคุณค่าและมูลค่าทางวัฒนธรรมให้เป็นทุนการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานวัฒนธรรมจะเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น เกิดการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำ ชุมชนเข้มแข็ง มรดกวัฒนธรรมทางภูมิปัญญาเป็นทุนทางสังคมที่เป็นพื้นฐานของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาพื้นบ้านในสังคมไทย องค์ความรู้ของชาวบ้านได้มา

ผสมผสานกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างสร้างสรรค์ เพื่อสร้างชุมชนและสังคมไทยให้เข้มแข็ง ในปัจจุบัน “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” เป็นหนึ่งในสาขาการพัฒนา ภายใต้ระเบียบวาระแห่งชาติ BCG Economy Model สาขาการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วย

การพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญในอนาคต จะต้องสร้างความพร้อมให้กับคนเป็นสำคัญในอนาคต เนื่องจากหัวใจของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ ความคิดสร้างสรรค์ที่อยู่บนฐานขององค์ความรู้จากการเรียนรู้และภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สั่งสมมาผสมผสานกับวัฒนธรรมแล้วนำมาผลิตเป็นสินค้าโดยใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม [4] นโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์สามารถดำเนินไปบนพื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและนำศักยภาพและความรู้ของคนมาใช้อย่างรอบคอบและมีสติ เมื่อปัจเจกบุคคลนำศักยภาพและความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ไปสร้างสรรค์พัฒนาสินค้าและบริการที่มีคุณค่าและมีคุณภาพมากขึ้นจะสามารถสร้างรายได้เพื่อยังชีพให้แก่ตนและครอบครัวมากขึ้น ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้และมีสินทรัพย์ส่วนเกินที่นำไปออมเป็นภูมิคุ้มกันเมื่อเกิดภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นได้ ส่วนที่เหลือมากกว่านั้นก็สามารนำไปช่วยเหลือ จุนเจือครอบครัว ช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสหรือด้อยศักยภาพกว่า และสร้างสรรค์คุณค่าที่ดีแก่ชุมชนและสังคม [5]

การนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ เพื่ออนุรักษ์และสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ใช้กระบวนการจัดการความรู้ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ช่วยสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชน สร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจฐานราก ทำให้เกิดชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า บูรณาการภาพรวมที่เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวม ในมิติทางด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นบ้านดั้งเดิมที่มีศักยภาพและประสบการณ์หลากหลาย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศไทย ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ประเทศไทย 4.0 และตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 รวมทั้งเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ที่สำคัญการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ จะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการพัฒนาการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ในประเทศไทยยังไม่มีกำหนดนิยามไว้เป็นหนึ่งเดียว โดยภาพรวมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ยังอยู่ในขั้นตอนของการพัฒนาแนวคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามมีการให้คำจำกัดความที่มักใช้อ้างอิงอย่างกว้างขวาง ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ [6] ได้ให้ความหมายไว้ว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์หมายถึง แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่

คุณากร [7] กล่าวถึง ความสร้างสรรค์ สามารถสรุปได้ว่า การใช้ความคิดใหม่ ความคิดริเริ่มที่ป้อนเข้าไปในกระบวนการ อาจเป็นของใหม่หรือสิ่งที่คุ้นเคยกันทั่วไปก็ได้ ความสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางประสาทสัมผัสที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะมีอารมณ์อีกหลายอย่างตามมา ทำให้ปลื้มเปรมใจยิ่งขึ้น ความสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่อธิบายได้แต่ให้คำจำกัดความไม่ได้ ความสร้างสรรค์แบบเดิมๆ ไม่ใช่พรสรรค์ อันเป็นทักษะความชำนาญประเภทหนึ่ง ซึ่งโดยทั่วไปสามารถเรียนรู้และทำซ้ำได้ ความสร้างสรรค์ไม่ใช่สิ่งเดียวกับนวัตกรรม (Innovation) ความสร้างสรรค์เป็นเรื่องภายใน (Internal) ส่วนบุคคล (Personal) และเป็นอัตวิสัย (Subjective)

พวงแก้ว [4] กล่าวถึง เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ว่าเป็นแนวคิดใหม่ในการสร้างรายได้จากการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสิ่งใหม่ๆ ผ่านการค้าและลิขสิทธิ์ในทรัพย์สินทางปัญญา บนพื้นฐานขององค์ความรู้ และการเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ

ศักดิ์ชัย [8] กล่าวถึง แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ว่า เป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษาการสร้างสรรค์งาน (Creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคมและเทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่

อภิสิทธิ์ [2] ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ว่า เกิดจากคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ที่มีจุดหมายที่ชัดเจนว่า ต้องการผลิตสินค้าหรือบริการประเภทใดเพื่อใคร โดยอาศัยความรู้ที่หลากหลายสาขาที่บุคคลนั้นสะสมมาจนเกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ใหม่ (New Idea) ซึ่งความคิดสร้างสรรค์นี้ครอบคลุมทั้งเรื่องของงานศิลปะ วัฒนธรรม ดนตรี การออกแบบและนวัตกรรมการประดิษฐ์ต่าง ๆ เมื่อมีความคิดสร้างสรรค์ของคนหลายคน ต่างก็ผลิตสินค้าและบริการให้มากยิ่งขึ้น ก็จะก่อตัวเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการจ้างงาน การปรับกระบวนการผลิตตลาดของผู้บริโภค และตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่จะเพิ่มขึ้นต่อไป

สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [9] สรุปได้ว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะความคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) คือ การคิดหลายแง่มุม เป็นการมองปัญหาในแนวกว้างรอบด้าน ในการเกิดความคิดสร้างสรรค์นั้น ผู้คิดจะต้องมีจิตแห่งการสร้างสรรค์ซึ่งเป็นกระบวนการทางความคิดในการสร้างสิ่งใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์และหลุดออกจากกรอบเดิม ในการสร้างสรรค์สะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลง และการสร้างความแตกต่างซึ่งจะได้มาด้วยการเปิดรับทั้งภายในและภายนอก จะเห็นได้ว่าความคิดสร้างสรรค์นั้น

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์ จะต้องเริ่มจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคคลอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างสรรค์สินค้า ผลิตภัณฑ์และบริการ โดยบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่เพื่อขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ในระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน การสร้างสรรค์ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและวัฒนธรรม ช่วยสนับสนุนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นระบบเศรษฐกิจที่ต้องมีการพัฒนาร่วมกันเพื่อให้เกิดเป็นสินค้า ผลิตภัณฑ์หรืออุตสาหกรรมสร้างสรรค์

ประเภทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์

สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [9] อ้างจากองค์การ (Unctad) แบ่งประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. **ประเภทมรดกทางวัฒนธรรม (Heritage or Cultural Heritage)** เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และสภาพสังคม เป็นต้น แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มการแสดงออกทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม (Traditional Cultural Expression) เช่น ศิลปะ งานฝีมือ เทศกาล และงานฉลอง เป็นต้น

2) กลุ่มที่ตั้งทางวัฒนธรรม (Cultural Sites) เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑสถาน หอสมุดและการแสดงนิทรรศการ เป็นต้น

2. **ประเภทศิลปะ (Arts)** เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์บนพื้นฐานของศิลปะ และวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) งานศิลปะ (Visual Arts) เช่น ภาพวาด รูปปั้น และภาพถ่าย เป็นต้น

2) ศิลปะการแสดง (Performing Arts) เช่น การแสดงดนตรี การแสดงละคร การเต้นรำ ละครสัตว์ และการเชิดหุ่นกระบอก เป็นต้น

3. **ประเภทสื่อ (Media)** เป็นกลุ่มสื่อผลิตงานสร้างสรรค์ที่สื่อสารกับคนกลุ่มใหญ่ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) งานสื่อสิ่งพิมพ์ (Publishing and Printed Media) เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ และสิ่งตีพิมพ์อื่นๆ เป็นต้น

2) งานโสตทัศน (Audiovisual) เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุและการออกอากาศอื่นๆ เป็นต้น

4. **ประเภท Functional Creation** เป็นกลุ่มของสินค้าและบริการที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกัน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) กลุ่มการออกแบบ (Design) เช่น การออกแบบภายใน กราฟิก แฟชั่น อัญมณีและของเด็กเล่น เป็นต้น
- 2) กลุ่ม New Media เช่น ซอฟต์แวร์ วิดีโอเกม เป็นต้น
- 3) กลุ่มบริการทางความคิดสร้างสรรค์ (Creative Services) ได้แก่ บริการทางสถาปัตยกรรม โฆษณา วัฒนธรรม นันทนาการ งานวิจัยและพัฒนาและบริการอื่นที่เกี่ยวข้องกับดิจิทัลและความคิดสร้างสรรค์

ศักดิ์ชัย [8] ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ประเทศไทยยังไม่ได้กำหนดขอบเขตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์หรืออุตสาหกรรมสร้างสรรค์ไว้ชัดเจน แต่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พยายามจัดกลุ่มของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ตามลักษณะของบัญชีรายได้ประชาชาติ โดยแบ่งออกเป็น 9 กลุ่ม ดังนี้ 1) งานฝีมือและงานหัตถกรรม (Crafts) 2) งานออกแบบ (Design) 3) แฟชั่น (Fashion) 4) ภาพยนตร์และวิดีโอ (Film & Video) 5) การกระจายเสียง (Broadcasting) 6) ศิลปะการแสดง (Performing Arts) 7) ธุรกิจโฆษณา (Advertising) 8) ธุรกิจการพิมพ์ (Publishing) และ 9) สถาปัตยกรรม (Architecture)

องค์ประกอบของแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยการสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ คือ 1) การสร้างสรรค์ทางสังคม 2) การสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ 3) การสร้างสรรค์ทางเทคโนโลยี และ 4) การสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม UNCTAD [10] โดยองค์ประกอบของแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีดังนี้

1. การสร้างสรรค์ทางสังคม การขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้ความรู้การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพยากรสินทางปัญญา ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมการสังคมนิยม และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ที่นำไปสู่กระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคม
2. การสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ เป็นพื้นฐานการพัฒนาวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ต่างๆ ให้เกิดความเป็นศักยภาพในการผลิตและเพิ่มมูลค่าในสินค้าเชิงสร้างสรรค์ต่าง ๆ
3. การสร้างสรรค์ทางเทคโนโลยี เป็นการสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมสร้างสรรค์ทางด้านวัฒนธรรมให้เกิดเชื่อมโยงกันทั่วโลก เช่น เทคโนโลยีทางด้านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น
4. การสร้างสรรค์วัฒนธรรม เป็นการสร้างสรรค์ที่อาศัยภูมิปัญญาต่างๆ ในการผลิตสินค้าที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและบริการต่าง

การสังเคราะห์ผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์จากงานวิจัย

จากการสังเคราะห์งานวิจัยภายใต้แผนงานวิจัย การพัฒนาการท่องเที่ยววันวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม ที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมผ่านกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม งบประมาณ พ.ศ.2563 มีโครงการวิจัยย่อยภายใต้โครงการวิจัยนี้ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่

โครงการวิจัยที่ 1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมสร้างสุขภาพเชิงสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว วันวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม

โครงการวิจัยที่ 2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือสีธรรมชาติเชิงสร้างสรรค์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อการอนุรักษ์ สืบสาน และเพิ่มมูลค่าผ้าทอ สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยววันวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม

โครงการวิจัยที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกเชิงสร้างสรรค์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยววันวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดนครปฐม ในปี พ.ศ. 2563 จำนวน 3 อำเภอ เนื่องจากการศึกษาพบว่า แหล่งที่อยู่อาศัยของคนไทยเชื้อสายลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม อยู่เป็นกลุ่มเป็นพวกในอำเภอต่างๆ ของจังหวัดนครปฐม จำนวน 4 พื้นที่ [11] ได้แก่

- 1.1 ชุมชนลาวครั้ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อ.เมือง จ.นครปฐม
- 1.2 ชุมชนลาวครั้งวัดกงลาด ต.ห้วยด้วน อ.ดอนตูม จ.นครปฐม

1.3 ชุมชนลาวครึ่งบ้านหนองหัวช้าง ต.วังน้ำเขียว อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม

1.4 ชุมชนลาวครึ่งบ้านดอนแฉลบ ต.ห้วยม่วง อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม

ผลจากการสังเคราะห์งานวิจัยทั้ง 3 เรื่อง พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครึ่งในจังหวัดนครปฐมได้นำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่นำไปใช้ในงานวิจัย คือ แนวคิดสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) การสร้างสรรค์ทางสังคม 2) การสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ 3) การสร้างสรรค์ทางเทคโนโลยี และ 4) การสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม คณะผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครึ่ง ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น รูปแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบและสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ ๆ เป็นต้น เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เพิ่มสูงขึ้น อันเป็นการสร้างรายได้ พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและสร้างชุมชนและสังคมไทยให้เข้มแข็ง และสามารถปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีผลิตภัณฑ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ตามอัตลักษณ์และความต้องการของชุมชน รวมทั้ง ผลิตภัณฑ์ชุมชนดั้งเดิมที่ปรับปรุงและพัฒนาจากสิ่งที่มีอยู่เดิมให้เข้ากับยุคสมัย เกิดเป็นผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ที่สามารถพัฒนา ต่อยอดเพื่อการส่งเสริมรายได้ของชุมชนและส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชีวิตในอนาคตได้ ซึ่งรายการผลิตภัณฑ์เหล่านั้นมีจำนวน 3 ผลิตภัณฑ์ ดังนี้

1.ผลิตภัณฑ์สร้างเสริมสุขภาพเชิงสร้างสรรค์

ผลิตภัณฑ์เสริมสร้างสุขภาพ เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนจากภูมิปัญญาด้านการแพทย์พื้นบ้าน อันเกิดจากความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์การดูแลรักษาสุขภาพและความเจ็บป่วย ที่สะสมและสืบทอดจากบรรพบุรุษ โดยผ่านกระบวนการ สังเกต วิเคราะห์ ตกผลึกเป็นองค์ความรู้ทั้งในส่วนของประชาชน และของหมอพื้นบ้านในกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครึ่ง จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีความเชื่อ พิธีกรรม วัฒนธรรมประเพณี บนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น อันเป็นมรดกวัฒนธรรมทางภูมิปัญญา ประเภทการแพทย์พื้นบ้าน นำไปสู่การแก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ หรือส่งเสริมให้คนมีสุขภาพที่ดีและสร้างเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน

จากการทำงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมสร้างสุขภาพเชิงสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว นวัตกรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครึ่งในจังหวัดนครปฐม ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารณี นิลกรณ์ และ อาจารย์ เก่งกาจ ต้นทองคำ พบว่า ผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพซึ่งเกิดจากการพัฒนาตามกระบวนการวิจัย และเกิดจากการค้นหาต้นทุนเดิมในชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นพื้นที่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครึ่งในจังหวัดนครปฐม พบว่า ผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมของชุมชนลาวครึ่ง มีจำนวน 28 รายการ แบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ สมุนไพรสร้างเสริมสุขภาพ จำนวน 11 รายการ อาหารพื้นถิ่น จำนวน 9 รายการ อุปกรณ์ช่วยเหลือ จำนวน 3 รายการ และ อุปกรณ์ฟื้นฟู จำนวน 5 รายการ [12]

ผลิตภัณฑ์สร้างเสริมสุขภาพ เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนจากภูมิปัญญาด้านการแพทย์พื้นบ้านของชุมชนลาวครึ่ง สามารถวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ได้มี 4 กลุ่ม คือ

1.กลุ่มสมุนไพรสร้างเสริมสุขภาพ ได้แก่ ยาหม่องสูตรพื้นบ้าน ยาต้มสมุนไพร ลูกประคบสมุนไพร ยาสมุนไพรฝักบอก

2.กลุ่มอาหารพื้นถิ่น ได้แก่ ปลาแดดเดียวสมุนไพร กุ้งอบสมุนไพร ข้าวเม่า น้ำสมุนไพรว่านหางจระเข้ น้ำสมุนไพรอัญชันมะนาว และน้ำสมุนไพรมะม่วงหาวมะนาวโห่

3.กลุ่มอุปกรณ์ช่วยเหลือ ได้แก่ ตุ๊กตาไม้ตุ๊กตักเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก ยางยืดกระลาพาเฟลีน เครื่องช่วยเดินสี่ขาจากไม้ไผ่

4. กลุ่มอุปกรณ์ฟื้นฟู ได้แก่ ไม้ตาลยึดเหยียด กระดานนวดเท้า หมอนसानไม้ไผ่เพื่อสุขภาพ ตุ๊กตาผ้าคลายปวดและกะลानวดเท้ามหัศจรรย์

จากนั้น ในกระบวนการวิจัยได้นำผลการศึกษาไปสู่การพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ที่มีผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจ และมีความพร้อมในการพัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์เสริมสร้างสุขภาพเชิงสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครึ่ง ทำให้ได้มีซึ่งต้นแบบผลิตภัณฑ์สร้างเสริมสุขภาพเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 5 รายการ ได้แก่ 1) ยาหม่องสมุนไพรลาวครึ่ง 2)

ลูกประคบหน้าใส 3) ไม้ตาลภูมิปัญญาลาวครั้ง 4) ขนมหเทียนลาวครั้ง 5) น้ำสมุนไพรสร้างสุขภาพ จากอัญชันและฝาง
ผลิตภัณฑ์เสริมสร้างสุขภาพ มีลักษณะของผลิตภัณฑ์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์จากผลิตภัณฑ์เสริมสร้างสุขภาพ

ที่มา: ภารณี และแก่งกาจ [12]

ผลการวิจัย พบว่า แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์นำมาใช้ในการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างเสริมสุขภาพบนพื้นฐานภูมิปัญญาด้านการแพทย์พื้นบ้านและองค์ความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์สุขภาพ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีชาวบ้านมาปรับใช้ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ งานวิจัยดังกล่าวพบว่า กลุ่มที่ใช้ผลิตภัณฑ์สร้างเสริมสุขภาพส่วนใหญ่ อยู่ในวัยสูงอายุ และวัยกลางคน ข้อมูลที่ได้บ่งบอกถึงวัยที่มีความจำเป็นที่ต้องใช้ผลิตภัณฑ์เสริมสร้างสุขภาพ คือวัยสูงอายุ สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการความจำเป็นของการพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมสร้างสุขภาพเชิงสร้างสรรค์ที่มีความต้องการมากขึ้นในอนาคต

2. ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือสีธรรมชาติเชิงสร้างสรรค์

ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือสีธรรมชาติ เป็นผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือสีธรรมชาติของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งโพรงมะเตื่อ ซึ่งพัฒนามาจากผ้าทอลาวครั้งแบบดั้งเดิม คือ ผ้ามัดหมี่ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งบ้านนา ในเทศบาลตำบลโพรงมะเตื่อ คณะผู้วิจัยได้

คัดเลือกผ้ามัดหมี่ที่ใช้ในการวิเคราะห์จำนวน 20 ผืน ได้แก่ ผ้าซิ่นหมี่รวด จำนวน 15 ผืน ผ้าซิ่นหมี่คั่น จำนวน 5 ผืน มาวิเคราะห์เพื่อจำแนกข้อมูลผ้าใน 7 ประเด็น คือ 1) ชื่อลาย 2) ลักษณะลวดลาย 3) ลายหลัก 4) ลายประกอบ 5) รูปแบบ 6) การจัดวาง 7) การใช้สี จากนั้น จึงวิเคราะห์การใช้สีธรรมชาติที่เหมาะสมกับลักษณะของผ้าดั้งเดิม เพื่อผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ให้คงเอกลักษณ์ของผ้าทอลาวครั้งไว้ และมีความสวยงามเหมาะสม จึงได้ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ใหม่ จำนวน 7 แบบ ได้แก่ 1) ผ้าซิ่นหมี่รวด ลายคอกม้า 2) ผ้าซิ่นหมี่คั่น ลายนาค 3) ผ้าซิ่นหมี่คั่น ลายนาคเล่นน้ำ 4) ผ้าซิ่นหมี่รวด ลายหมี่กระจก 5) ผ้าซิ่นหมี่คั่น ลายนาคเล่นน้ำและนาคนอนขอนไม้ 6) ผ้าซิ่นหมี่รวด ลายหมี่กระจก 7) ผ้าซิ่นหมี่คั่น ลายนกกันจ้ำ [13] ดังภาพที่ 2

ผืนที่ 1

ผืนที่ 2

ผืนที่ 3

ผืนที่ 4

ผืนที่ 5

ผืนที่ 6

ผืนที่ 7

ภาพที่ 2 ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือสีธรรมชาติเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 7 ผืน
ที่มา: เก่งกาจ และคณะ [13]

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือสีธรรมชาติเชิงสร้างสรรค์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อการอนุรักษ์ สืบสาน และเพิ่มมูลค่าผ้าทอ สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม ของ เก่งกาจ และคณะ [13] ผลการวิจัย พบว่า แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์นำมาใช้ในการผลิตผ้าไหมหรือผ้าฝ้ายย้อมด้วยสีธรรมชาติ หนึ่งใน ภูมิปัญญาไทยที่สืบทอดมาแต่โบราณ การย้อมสีเส้นไหมด้วยสีธรรมชาติเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีพื้นฐานมาจาก วิทยาศาสตร์และใช้เทคโนโลยีชาวบ้านมาผลิตเส้นไหมและฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ เพื่อการทอผ้ามัดหมี่ของชุมชน ที่สำคัญจาก การวิเคราะห์ผ้าทอมือสีธรรมชาติ พบว่า สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของลาวครั้งได้ในระดับมาก ความสวยงามของผืนผ้าใน ระดับมาก ความเหมาะสมด้านการใช้งานในระดับมากความเป็นไปได้ในท้องตลาดในระดับมาก รวมทั้งรูปแบบของผลิตภัณฑ์มี คุณค่า และสร้างสรรค์ในระดับมาก

3. ผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกเชิงสร้างสรรค์

ผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจก เป็นผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาประเภทเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเกิดจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตาม กระบวนการวิจัย มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวลาวครั้งในชุมชนลาวครั้งบ้านนา เทศบาลตำบลโพรง มะเตือ จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกเชิงสร้างสรรค์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อการพัฒนาการ ท่องเที่ยววิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม ของผู้ช่วยศาสตราจารย์แพรภัทร ยอดแก้วพบว่า การพัฒนา ผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์จะมุ่งเน้นสะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นชุมชนโพรงมะเตือ โดยช่างทอผ้าได้นำแนวคิดเศรษฐกิจ สร้างสรรค์มาพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ ตั้งแต่การออกแบบลวดลายผ้า การเลือกใช้วัสดุคุณภาพในการทอผ้า เครื่องมือที่ใช้ใน การทอผ้าหรือกี่ทอผ้า เพื่อผลิตเป็นผ้าทอตีนจกลายดอกมะเตือ อันเป็นผ้าทอลาวครั้งที่ได้รับความนิยมในชุมชน เนื่องจากผ้า ทอของกลุ่มทอผ้าตีนจกโพรงมะเตือ มีลักษณะของผ้าทอที่แตกต่างไปจากผ้าทอในท้องถิ่นอื่นๆทั้งลวดลายและสีสันทันทีสำคัญ คือ มีลวดลายดอกมะเตือ เป็นลายหลักที่แสดงเอกลักษณ์ของชุมชน [3] ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกลายดอกมะเตือของกลุ่มทอผ้าตีนจกโพรงมะเตือ
ที่มา: แพรภัทร [3]

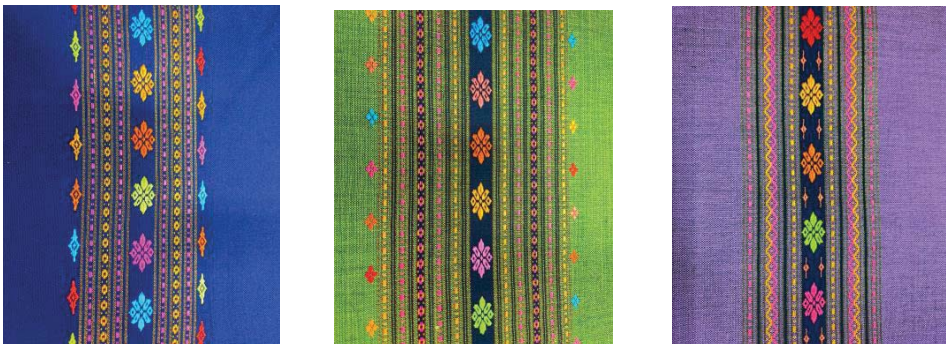
ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างคุณค่า ทางด้านผลิตภัณฑ์ให้กับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มทอผ้าตีนจกโพรงมะเตือ สรุปได้ 5 แนวทางดังนี้

แนวทางที่ 1 การเพิ่มจำนวนลวดลายบนผืนผ้า ช่างทอผ้าได้เพิ่มลายจกจำนวนมากขึ้น เพื่อให้ผ้าทอตีนจก มีความสวยงาม มีลวดลายหลากหลาย มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่มขึ้น ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่นิยมใช้ผ้า ทอตีนจกที่มีลวดลายมาก

ภาพที่ 4 ผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกเชิงสร้างสรรค์ จากการเพิ่มจำนวนลวดลายบนผืนผ้า
ที่มา: แพรภัทธ [3]

แนวทางที่ 2 การปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้า ช่างทอผ้าได้ลดลายจกให้น้อยลง เพื่อให้ผ้าทอตีนจก มีราคาถูกและสามารถทอได้อย่างรวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการใช้ผ้าทอตีนจกที่สวยงาม ราคาถูกมาสวมใส่

ภาพที่ 5 ผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกเชิงสร้างสรรค์ จากการปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้า
ที่มา: แพรภัทธ [3]

แนวทางที่ 3 การพัฒนาลวดลายใหม่บนผืนผ้า ช่างทอสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผ้าทอโดยได้เพิ่มลวดลายใหม่ ได้แก่ ลายทวารวดี ลายขอเจ้าฟ้าฯ ลายดอกเฟื่องฟ้า ลายดอกบานชื่น ลายหัวใจร้อยรัด มาทอเป็นลายประกอบมากขึ้น ช่วยสร้างสรรค์ลวดลายในผืนผ้า ทำให้ผ้าทอมีลวดลายใหม่ๆในผืนผ้าเพิ่มขึ้น

ภาพที่ 6 ผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกเชิงสร้างสรรค์ จากการพัฒนาลวดลายใหม่บนผืนผ้า
ที่มา: แพรภัทร [3]

แนวทางที่ 4 การใช้เส้นไหมย้อมสีธรรมชาติ ช่างทอผ้าได้ใช้เส้นไหมย้อมสีธรรมชาติ โดยมีกระบวนการย้อมสีธรรมชาติและการสกัดสีจากพืชท้องถิ่นชนิดต่างๆ ในชุมชน ได้แก่ 1) คราม 2) มะพูด 3) ผาง 4) หมาก 5) หูกวาง 6) สาละ 7) ครั่ง เพื่อให้ได้เส้นไหมย้อมสีธรรมชาติสำหรับการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ

แนวทางที่ 5 การสร้างตราสัญลักษณ์ กลุ่มทอผ้าโพรงมะเดื่อได้นำเอาลายดอกมะเดื่อมาเป็นเอกลักษณ์ของตราสัญลักษณ์ ซึ่งถูกพิมพ์อยู่ในบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มทอผ้า

ผลการวิจัย พบว่า แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์นำมาใช้ในการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกบนพื้นฐานภูมิปัญญาด้านการทอผ้า อันเป็นมรดกวัฒนธรรมทางภูมิปัญญา ประเภทงานช่างฝีมือดั้งเดิม ด้านผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า โดยการทอผ้าใช้เส้นฝ้ายและเส้นไหมประดิษฐ์ที่ใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาผลิตเส้นใยสังเคราะห์ที่มีคุณสมบัติเด่นคือ มีความเหนียว เส้นใยทนทาน เส้นเล็ก สีสดใส รีดเรียบได้ง่าย ซักแล้วสีไม่ตก สามารถซักด้วยเครื่องซักผ้าได้และราคาข้อมเยามาเป็นวัตถุดิบในการทอผ้า และใช้กับทอผ้าพื้นเมืองแบบโบราณซึ่งเป็นเทคโนโลยีชาวบ้านมาผลิตผ้าทอตีนจก นอกจากนั้น การออกแบบลวดลายของผ้าทอตีนจกเชิงสร้างสรรค์ มีการออกแบบลวดลายบนพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนลาวครั้งด้วย

จะเห็นได้ว่า การนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาเป็นแนวทางในการสืบสานภูมิปัญญาด้านการทอผ้าพื้นเมืองที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมทางภูมิปัญญาที่สำคัญ ทำให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการซื้อและสวมใส่ผ้าทอตีนจกมากขึ้น ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มทอผ้าตีนจกโพรงมะเดื่อ จึงได้รับความสนใจมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม ได้รับการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น การพัฒนาลวดลายผ้าทอตีนจกลายดอกมะเดื่อ บนผ้าพื้นหลายสี โดยมีลายหลัก คือ ลายดอกมะเดื่อ และลายประกอบ คือ ลายขอเจ้าฟ้าฯ ลายทวารวดี ลายดอกไม้ ได้แก่ ดอกกล้วยไม้ ดอกบานชื่น ดอกแก้ว ข้าวตอก เป็นต้น สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีสีสดใส และราคาไม่เป็นการทอผ้าเต็มทั้งผืน ไร้รอยต่อและใช้เทคนิคการจกและการยกมุกในการทอด้วย

บทสรุป

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน พัฒนาการสร้างสรรค์ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วัฒนธรรม และสังคมเข้าด้วยกัน ทำให้ระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต้องมีการพัฒนาร่วมกันเพื่อให้เกิดเป็นสินค้าหรืออุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่นำไปใช้ในงานวิจัยทั้ง 3 เล่ม คือ แนวคิดสร้างสรรค์ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) การสร้างสรรค์ทางสังคม 2) การสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ 3) การสร้างสรรค์ทางเทคโนโลยี และ 4) การสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม จะเห็นได้ว่า คณะผู้วิจัยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 เรื่องได้นำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาเป็นพื้นฐานและประยุกต์ใช้เป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สร้างเสริมสุขภาพ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือสี่ธรรมชาติดังกล่าว ผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจก ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทั้งด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์และสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าผ้าทอพื้นบ้านให้เพิ่มสูงขึ้น อันเป็นการสร้างรายได้ พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและสร้างชุมชนและสังคมไทยให้เข้มแข็ง และสามารถปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้อย่างเป็นรูปธรรม และส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมในประเทศไทยในอนาคตได้ ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ควรมีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของวัตถุดิบ กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ละเอียดแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ช่วยเพิ่มศักยภาพในการผลิตและเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์
2. ควรมีการวิจัยทางการตลาดอย่างสร้างสรรค์เพื่อต่อยอดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืนเพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในท้องถิ่นจังหวัดนครปฐมมีรายได้เพิ่มจากผลิตภัณฑ์ของชุมชนอย่างต่อเนื่อง
3. ควรมีการวิจัยเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ในลักษณะอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับอาหาร ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเครื่องประดับ ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน และผลิตภัณฑ์ส่งเสริมความงาม เป็นต้น โดยสะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งให้ชัดเจนมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนอุดหนุนการวิจัย จากงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมผ่านกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ พ.ศ.2563 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม หัวหน้าโครงการวิจัย คือ ผศ.แพรวภัทร ยอดแก้ว ผู้ร่วมโครงการวิจัย คือ ผศ.ดร.ภรณ์ นิลกรณ และอาจารย์เก่งกาจ ต้นทองคำ

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 “พลิกโฉมประเทศไทยสู่สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน”. ค้นเมื่อ 27 มกราคม 2565 จาก <https://www.nesdc.go.th/download/document/Yearend/2021/plan13.pdf>
- [2] อภิสิทธิ์ ไส้ตู่โรกุล. (2552). *ทำไมต้องเศรษฐกิจสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: คอนแทรคท์ พับลิชิ่ง.
- [3] แพรวภัทร ยอดแก้ว. (2564). รายงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกเชิงสร้างสรรค์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- [4] พวงแก้ว พรพิพัฒน์. (2553). เศรษฐกิจสร้างสรรค์ : พลังขับเคลื่อนใหม่ของเศรษฐกิจไทย. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 47(4) : 6-12 ; ตุลาคม-ธันวาคม.
- [5] ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล. (2553). เศรษฐกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจพอเพียง: ชัดแย้งหรือสอดคล้อง. วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 47(4), 5.

- [6] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). **เศรษฐกิจสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: พี.ซี. เพรส (บุญจีน).
- [7] คุณากร วาณิชวีรุฬห์. (2553). **นิเวศของความคิดสร้างสรรค์: ที่ซึ่งการคิดกลายเป็นงาน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สร้างสรรค์งาน ออกแบบ
- [8] ศักดิ์ชัย เกียรติวินาศินทร์. (2553). **ทุนความคิด เศรษฐกิจสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: ไร่ล่าย.
- [9] สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553). **โครงการเตรียมการจัดทาแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 : ประเด็นที่ 2 ความเชื่อมโยงของการพัฒนาเศรษฐกิจมหภาคกับ จุลภาค**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [10] UNCTAD. (2008). **Creative Economy Report 2008**. Geneva: UNCTAD
- [11] แพทย์พร ยอดแก้ว, ภารณี นิลกรณั และ เก่งกาจ ต้นทองคำ. (2564). **รายงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิง สร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- [12] ภารณี นิลกรณั และเก่งกาจ ต้นทองคำ. (2564). **รายงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมสร้างสุขภาพเชิง สร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยววิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในจังหวัดนครปฐม**. นครปฐม: มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครปฐม.
- [13] เก่งกาจ ต้นทองคำ และคณะ. (2564). **รายงานวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ฟื้นฟูสืบสาน และพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือสี ธรรมชาติเพิ่มมูลค่า สำหรับการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราช ภัฏนครปฐม.